

φαλ. Δ'), τῆς εἰς τὰ κοινὰ συμμετοχῆς τῶν Ἱερῶν. Ὁ Ὀρλώφ, θεωρῶν τὸν προορισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἠπατήθη περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ λαοῦ. Τὸ πολίτευμα λοιπὸν μετετρέπη ἐντελῶς εἰς Ἀριστοκρατείαν, καὶ εἰκοσιτέσσαρες πρόκριτοι μετ' Ἀρμοστοῦ, οὕτως εἰπεῖν, Ῥώσου ἀνεδέχθησαν τὴν διοίκησιν.

Τότε ψυχοδομήθη ἐπὶ τῆς παραλίας ἔμπροσθεν τῆς ἀγορᾶς τὸ πρῶτον διοικητικὸν κατὰστημα, ὀνομασθὲν Καγκηλαρία, ἐν ᾧ ἤδρευον πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τόπου μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἤτοι τῷ 1823, ὅτε διὰ τὴν εὐρυχωρίαν τῆς ἀγορᾶς, καταδαφισθὲν τῇ ἀδείᾳ τῶν προκρίτων, ἀνεπληρώθη μέχρι σήμερον ὑπὸ τοῦ Μοναστηρίου τῆς Παναγίας.

Δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ εἰρήνη μετὰξὺ Ῥωσίας καὶ Τουρκίας. Ὁ Ῥώσος Ἀρμοστής ἀνεχώρησε τῷ 1776, καὶ ἡ μορφή τῆς διοικήσεως μετεβλήθη ἐκ νέου. Οἱ πρόκριτοι περιορίσθησαν εἰς δώδεκα, δικάζοντες περιπλέον τὰς σημαντικωτέρας ὑποθέσεις ἀνεκκλήτως, τοὺς δὲ παλαιοὺς γραμματικοὺς διεδέχθησαν Γραμματεῖς ἐντελῶς κατηροτισμένοι, διευθύνοντες μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης τάξεως τὸ γραφεῖον, καὶ συμμετέχοντες τῶν συζητήσεων τοῦ σώματος. Περιπλέον διωρίζοντο κατ' ἔτος δύο Σύνδικοι μεμισθιωμένοι, οἵτινες ἐναλλάξ Ἐφοροὶ καὶ Τελῶναι, ὡς ἐνεργοῦντες τὴν φορολογίαν, Εἰρηνηδίκαι, ὡς θεωροῦντες τὰς μικρὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν, ἔδιδον κατ' ἔτος λόγον τῶν πράξεών των ἐνώπιον τῶν Προκρίτων. Πρῶτος γραμματεὺς τοῦ Διευθυντηρίου ἀνεδείχθη ὁ Ἰω. Κριεζῆς (*) ἀνὴρ κάτο-

(*) Ἐπαινεῖται ὁ Ἰωάννης Κριεζῆς διὰ τὸ πρῶτον καὶ ἀμεμπτόν τῶν διαγωγῆς του, καὶ κατ' ἐσχάτην διὰ τὸ μνημονικὸν του, καὶ ἐπισχετῶν

χος πλείστων τῆς ἐποχῆς του γνώσεων, συνετὸς καὶ εὐφυής, ὅστις ἀφῆκε χρονικὰ τῆς ἐποχῆς του ἀξιόλογα διὰ τῆς πρὸς τὸν διερμηνέα τοῦ στόλου Ν. Μαυρογένην πρώτης του ἀναφορᾶς. Ὑπερασπιζόμενος δικαίωματα τινὰ ἐγχώρια, καὶ δις ἀπελθὼν, ὡς πρέσβυς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀντεπρὸςώπευε γενναίως καὶ φρονίμως τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ὥστε ἐκίνησεν εἰς θαυμασμόν τὸν Μαυρογένην. Τῷ 1781 παραιτηθέντα διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἐπίσης ἱκανὸς ἀδελφός του Δημήτριος Κριεζής, ἀνὴρ εὐρυτέρων ἐμπορικῶν γνώσεων.

Αἱ φατρίαι καὶ τὰ κομματικὰ πάθη ἦσαν διόλου ἀγνωστα ἐν Ὑδρᾷ κατὰ τὴν ἐποχὴν, ἣν ἱστοροῦμεν. Οἱ πρόκριτοι συνεδέοντο μετὰ τοῦ λαοῦ δι' ἀλληλεγγύης τινὸς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων οὕτως, ὥστε αἱ περὶ πατριαρχικῶν διοικήσεων ἰδέαι τῶν παναρχαίων χρόνων ἦσαν καὶ πραγματικαί, καὶ τὸ οὐσιωδέστερον πολιτικώτατον ἐπινόημα τῆς φύσεως. Ἡ ἐξάπλωσις ἐν τούτοις τῶν διάπλων, αἱ κατακλήσασαι τὸν Κόσμον ἀρχαὶ τοῦ 1789, ἐκλόνησαν μέχρι βάθρων τὸ παλαιὸν τῆς νήσου σύστημα. Ἡ διαφορὰ ἤρχισε βαθμηδὸν ν' ἀπειλῇ, ὁ παλληκαρισμὸς ἐκαρυφώθη, ἡ ἀτιμωρησία τὸν ἐνεθάρρυνεν, ὁ ναύσταθμος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦτον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν χειρότερος διδάσκαλος τῆς κακοηθείας. Μοναρχίαι (*) διὰ μηδαμινὰς αἰτίας

ἀπὸ τοῦ συμπλήρους τοῦ ὁ νεωτερώτερος τῆς Ὑδρᾶς. διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἀσέβοντο. Εἰς τὰ γῆρας του ἔλασε τὸ φῶς τῶν ἀφελμῶν του, ὑπέφερε δὲ τὴν δυστυχίαν ταύτην μὲ ὑπομονὴν χωρὶς ν' ἀνικοτενέζη ποτὲ, καὶ οὕτως ἀπέθανε τυφλός, ἔσχας ἐπὶ τὴν 80 ἔτη. Παρ' αὐτοῦ ἐκνήσθησαν τὸ πλείστον μέρος τῆς παρούσης πραγματείας.

(*) Οἱ Τσαρσάδες τοῦ ναυσταθμοῦ, αἵτινες ἦσαν τῇ ἐσχάτῃ

ὑπερέθιζον τὰ πνεύματα, καὶ ἡ τιμὴ τῶν φιλησύν-
χων ἦτον ἀμρίβολος. Οἱ πρόκριτοι δὲν ἀκούονται
καὶ ἡ ἀναρχία φαίνεται εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως.
Ὁ Βασίλειος Μπουδούρης, εἰς τῶν Προυχόντων,
(ὁ Θεὸς τοῦ νῦν Γερουσιαστοῦ), ραβδίζειται μ' ἐν
δεμάτιον πράσα ἐν τῇ ἀγορᾷ, διότι ἐσυμ βούλευσεν
ἐνα παληκαρᾶν, Γενίτσαρον Χριστιανόν, νὰ φέρεται
εὐτακτότερον. Περιεφρονήθη, αὐτε περὶ τοῦ γένους,
οὔτε περὶ τοῦ βελμοῦ αὐτοῦ φροντίζοντος τοῦ ὑ-
βριστοῦ. Ἐκ τῆς ἀθλίας λοιπὸν ταύτης καταστά-
σεως τῶν πραγμάτων κακῶς μὲν ἔπασχον οἱ κά-
τοιχοι, χειρότερα δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐφοβοῦντο
οἱ Πρόκριτοι, οἵτινες ἔκαμαν, ὡς προβλεπτικοί, τὴν
ἀπόφασίν των.

Ἄλλ' ἡ Ὑδρα δὲν κατεστράφη ἐντεῦθεν. Ἀπὸ
τοῦ 1802 καθίσταται μᾶλλον περιβλεπτος δι' ἀνεξη-
γήτων βουλῶν τῆς θείας προνοίας. Τὴν 27 Δέκεμ-
βρίου ἐφθασεν ὁ Γεώργιος Δ. Βούλγαρης, ἀνὴρ δια-
πρέπων ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ στόλῳ, καὶ ἀποτελῶν
τὸ πρῶτιστον τῆς Ὑδρας πρόσωπον, κατὰ συνέπειαν
νειλημμένων ἀναφορῶν τῶν κατοίκων πρὸς τὸν Κα-
πετὰν Πασᾶν περὶ τοῦ διορισμοῦ του ὡς Διοικητοῦ
τῆς Νήσου. Ὁ νέος Διοικητὴς ἐνεδύθη ἄλλην τὴν ἐξω-
τερικὴν πομπὴν τῆς ἐξουσίας, ἀνεγνωρίσθη Ἡγε-
μὼν (Βέης) ὑπὸ τοῦ πολλαῦ δυναμένου Ναυάρχου
Χουσεῖν Πασᾶ. Γοῦνα πολύτιμος, τὸ ἀντὶ παρασῆ-
μου ἰαδαντοχόλλητον Χατζάριον, ἡ ἐπὶ Φρεγάττας
ἐπιβάσεις, ἡ πολυάνθρωπος συνοδία, ὁ Τοῦρκος

τάξιας αἰσχροβόλοι, θέλοντες νὰ δείξωσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀνδρείας
των, ἐσυνεβίβον νὰ ἐξέρχωνται ἐξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς
τόπον τιὰ λεγόμενον « Χ α ν τ ἄ κ ι » ὅπου καὶ ἀμάχοντο ἀνκ-
μετάξυ των.

Γραμματεὺς (Κότζας), αὐστηρότατον φερμάνιον καὶ πλείστα ἄλλα τεκμήρια ἰδιαιτέρας ὑπολήψεως τῆς ἐξουσίας πρὸς τὸν Βούλγαρην, ἀπεκατέστησαν αὐτὸν εἰς θέσιν νᾶ πραγματοποιήσῃ τὰ ἐκτεταμένα περὶ Ὑδρας σχέδιά του. Οἱ Ὑδραῖοι τὸν ἐδέχθησαν, ὡς σωτῆρα. Ἐκτοτε ἄρχεται νέα ἐποχὴ διὰ τὰ Χρονικὰ τῆς Ὑδρας, ἣτις ἀπεκατέστη ἤδη πρωτεύουσα διοικήσεως Αἰγίνης, Πεζῶν καὶ Πόρου, ὑπὸ τὸν Βούλγαρην, καὶ ἔτυχε τιμῆς μεγάλης ἡγεμονίας, διότι ὁ τίτλος τοῦ Βέη μόνον εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Μολδαβίας Βλαχίας καὶ Μάνης ἐδίδοτο.

Πρὶν ἢ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς πλουσίας τῆς ὕλην ἐποχῆς ταύτης, ὡς ἐμβλέψωμεν εἰς τὸν βίον τοῦ ἐπισήμου τούτου ἀνδρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV.

Βιογραφία τοῦ Γ. Βούλγαρη. Σώζει τὴν ἑωὴν τοῦ Χουσεῖν Πασᾶ ἐν Βιδινίῳ. Δευτέραν φοράν εἰς Αἴγυπτον. Ἰδιαιτέρα εὐνοία τοῦ Χουσεῖν Πασᾶ πρὸς τοὺς Ὑδραῖους. Ὑψώσεις τοῦ Βούλγαρη.

Ὁ Γεώργιος Βούλγαρης, καταγόμενος ἀπὸ ἀσέβητους γονεῖς ἐκ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῆς Ὑδρας Λαζαράδων, ὑπῆρξα τρίτος υἱὸς τοῦ Δημ. Βούλγαρη, γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1769. Τὸ γόνιμον ἐκεῖνο τοσούτων διασέμων ἀνδρῶν ἔτος, καθότι καθ' αὐτὸ ἐγεννήθησαν ὁ Μαπολέων, ὁ Οὐβελιγκτῶν, ὁ Στεβερίανος, καὶ τοιοῦτοι ἄλλοι, μεταξὺ δὲ τῶν λοιπῶν καὶ οἱ ἄλλοι δύο ἐνδοξοὶ ἄνδρες τῆς Ὑδρας, ὁ Α. Κουντουριώτης καὶ Α. Μιαούλης. Ἀφιερώθη ἐκ παιδῶν εἰς τὴν ναυτιλίαν. Δεκαεξαετῆς κατελέχθη με-

ταξὺ τῶν κατ' ἔτος στελλομένων εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον πολεμιστῶν (Σεφερλίδων) καὶ νεοσυλλέκτων, καὶ ἔκτοτε μετὰ βήματος σταθεροῦ ἐβάδισε πρὸς τὰ πρόσω. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι πολλοί Ὑδραῖοι, ὡς ὁ Ἰωάννης Καραντάνης, Ν. Κοκοβίλας, Κ. Γκιουστός καὶ τελευταῖος ὁ Δ. Μαστραντώνης, ἐγένοντο, ὡς αὐτὸς, Διευθύνται Β. πλοίων, καὶ ἔπειτα αὐτῆς τῆς Ναυαρχίδος διὰ τῆς ἀξιότητος καὶ ἀνδρείας τῶν οὐδεὶς ὁμῶς τὸν ἐφθασεν εἰς τὸν νοῦν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιβρόήν. Ζωηρὸς καὶ ἀοκνος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν τοῦ ὑπερέβη τὴν θέσιν του, τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ τὸν τύπον τῶν δεσποτῶν τοῦ ἐκίνησεν εἰς θαυμασμόν. Ἐξ ἀπλοῦ ναύτου ἀνεδείχθη ναύκληρος Β. Τάξεως τῆς ναυαρχίδος. Ὁ Χουσεῖν Πασᾶς τὸν διέκρινε κάλλιστα, καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο ναύκληρος Α. Τάξεως, καὶ συγχρόνως διευθυντὴς ἐφ' ἑνὸς δικρότου, καὶ ἐπὶ τέλους ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Χουσεῖν Πασᾶ. Ἡ θέσις αὕτη ἐγγυήθη πλέον διὰ τὸ μέλλον του. Σκιά τοῦ Πασᾶ ἀπανταχοῦ εἰς τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλατσαν ἐκστρατείας, περίστατιν ἐξήτει νὰ μεταχειρισθῇ ἀνδρείαν γνωστὴν καὶ ἀροσίωτιν ν' ἀποδείξῃ πρὸς τὸν Κύριόν του. Ἦτο τοιαύτη ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος τότε, ὥστε τὰ μέσα ταῦτα ἦσαν τὰ ἀσφαλέστερα, τοῦλάχιστον προσωρινῶς. Ἡ περίστασις δὲν ἐβράδυνεν.

Ὁ πολυθρόνηλος Τοπάρχης Πασβάντογλους, ἀποστατήσας τῷ 1794, ἠνάγκασε τὸν Σουλτάνον ν' ἀποστείλῃ κατ' αὐτοῦ μὲ πολλὰς χιλιάδας στρατοῦ τὸν Χουσεῖν Πασᾶν, ὅστις ἐστρατοπέδευσεν ἀπέναντι τῆς Παράδουαβίου πόλεως τοῦ Βιδινίου,

θέττων οὕτως εἰς τρομερὰν ἀνησυχίαν τὸν Πασῶν-
τογλουν, ἄνθρωπον χαρακτηῖρος διεφθαρμένου, ὅστις
μὴ ἔχων δυνάμεις ἀναλόγους, ἀπεφάσισε νὰ τὸν δο-
λοφονήσῃ διά τινος Τούρκου τῆς ἐμπιστοσύνης του,
τὸν ὁποῖον ἀπέστειλεν, ὡς γραμματτοκομιστὴν δῆθεν
πρὸς τὸν Χουσεῖν Πασῶν περὶ ὑποταγῆς του.

Ὁ ἀπεσταλμένος, φθὰς εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐξή-
τησε τὴν ἀδειαν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν Βεζίρη,·
ὠδήγησαν δὲ αὐτὸν ἀμέσως εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ
Βούλγαρη, (διότι οὐδόλως ἡδύνατό τις νὰ εἰσέλθῃ
εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Βεζίρη ἄνευ τῆς ἀδείας του).
Ὁ Βούλγαρης ἐξετάσας αὐτὸν, συνέλαβε μὲν ἐκ τοῦ
ὕφους του ὑπονοίας τινὰς ἀορίστους, κοινοποιήσας
ὁμῶς τὴν ἀφίξίν του εἰς τὸν Βεζίρη, διατάχθη νὰ
τὸν εἰσάξῃ. Ὁ Βούλγαρης ἀπεσύρθη, ἀφ' οὗ τὸν εἰ-
σήγαγε κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν, τὸ ὄμματός ὁμῶς
ἦτον ὄμμα Ἀργου. Μόλις ὁ Βεζίρης ἀποσφραγίζει
τὰς ἐπιστολάς, καὶ ὁ δολοφόνος, ὠφελούμενος ἐκ
τῆς εἰς τὸ περιεχόμενον θαθείας ἀτενίσεως αὐτοῦ,
σύρει ἐλαφρὰ πιστόλαν, καὶ ἐτοιμάζεται ἐν ἀκαρεῖ
νὰ πυροβολήσῃ· ἀλλ' ὁ Βούλγαρης, ὡς ἀστραπὴ
πηρᾷ, ὡς Τίγρις, ὠθεῖ τὸν βραχίονα τοῦ δολοφόνου,
καὶ αἱ σφαῖραι διέρχονται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ
Πασᾶ. Ὁ δολοφόνος, μανιώδης διὰ τὴν ἀποτυχίαν
του, σύρει καὶ δευτέραν πιστόλαν, ἀλλ' εὐθὺς πί-
πτει νεκρὸς ὑπὸ τὸ ξίφος τοῦ Βούλγαρη.

Ὁ Πασᾶς ἀνανήψας μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς αἰφνι-
δίας καὶ τόσον σπουδαίας ἐκπλήξεως, καὶ κατα-
νοήσας ἐκ τοιαύτης πιστῆς ἀφοσιώσεως, λέγει τῷ
Βούλγαρη « Εἶσαι ὁ σωτήρ μου, τοῦ »
» λοιποῦ ἔσο καὶ υἱός μου ». Τὸν πε-
ριέβαλε πολὺ τιμον μηλωτὴν, καὶ ἐφόρμησε μ' ὄλον

τὸ πλοῖον τῆς ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ Πασβάντογλου.
Τὸν ἐστενοχώρησε, τὸν διεχώρισε καὶ ἐπὶ τέλος
τὸν κατέστρεψεν. Ἐπα νελθὼν ὁ Χουσεῖν Πασᾶς εἰς
Κωνσταντινούπολιν, διώρισεν ἀμέσως Μπᾶς Φεί-
ζην (Διευθυντὴν τῆς Ναυαρχίδος) τὸν Βούλγαρη
καὶ ἀρχηγὸν ἀπάντων τῶν ἐν τῷ Στόλῳ Ἑλλήνων,
ναυτῶν, μὲ τὴν ἀνωτέραν ἐξουσίαν νὰ προβιβάξῃ
καὶ νὰ καταβιβάξῃ τοὺς ἀξιωματικούς. Ἀδαμαντο-
κόλλητον Κατζάριον, διδὸς μενον μόνον εἰς τοὺς ἐπι-
σημοτάτους Τούρκους, ἐδόθη καὶ εἰς αὐτόν. Ἡ εὐ-
νοια ὅμως τοῦ Πασᾶ, ἐπιφαινομένη ἀπανταχοῦ ἀπὸ
τῶν μεγίστων μέχρι τῶν ἐλα χίστων, πῶς ἦτο δυ-
νατὸν νὰ μὴ κινήσῃ τὴν χολὴν τῆς Τουρκικῆς ἀπο-
κλειστικότητος. Ἄλλ' ὁ Χουσεῖν Πασᾶς ἐδέχθη τό-
σον ἐπιδεξιῶς τὰ κατὰ τοῦ Βούλγαρη παράπονα
τῶν ἐν τῇ Ναυαρχίδι ἀξιωματικῶν Τούρκων, ὥστε
νέα δὲν ἐγένοντο πλέον. Καὶ ἐπειδὴ οἱ κατήγοροι
ὠμίλουν καὶ περὶ Γκιουράδων, τοὺς ἐφίμωσε διὰ
τῆς θεβαιώσεως, ὅτι μόναι αἱ πράξεις καὶ τίποτ'
ἄλλο ἀποκοθιστῶσι χρησίμους καὶ μεγάλους τοὺς
ἀνθρώπους· ὁ δὲ Βούλγαρης ἀξίζει καὶ τὰ δύο.

Ἀνεξίθρησκος ὁ Πασᾶς ὑπὲρ τὴν φυλὴν του, συ-
νετὸς εἰς ἄκρον, ὠνόμαζε τοὺς Ὑδραίους μαθητάς
του (Τζιράκια), τοὺς ἡγάπα εἰλικρινῶς, εἴτε χάριν
τοῦ Βούλγαρη, εἴτε χάριν τῆς ἰκανότητός των, καὶ
ἐθεώρει δικαίως αὐτοὺς, ὡς τοὺς πιστοτέρους καὶ
ἐμπειροτέρους ναῦτας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.
Μοῖρα τοῦ Στόλου ἦτο προσκυρμισμένη μίαν ἡμέραν
ἀπέναντι τοῦ Σεραγίου του, καὶ ὑπῆρξε μάρτυς οί-
κτροῦ θεάματος. Δύο Ὑδραῖοι, κρεμάμενοι ἐπὶ τινος
σχοινίου πρὸς διόρθωσιν τῶν ἄκρων ἱστιῶν Φρεγά-
τας τινός, ὑπέστησαν τὴν θρηαιδίαν τοῦ φλόγου ἐνός

Τούρκου, ὅστις λύσας τὸ σχοινίον ἐρ' οὗ ἐπτηρίζοντο τοὺς ἐρρύψεν ἐπὶ τοῦ κατὰστρώματος, ἐρ' οὗ ὁ μὲν συν-
τριβείς, ἀπέθανεν εἰς τὴν στιγμὴν, ὁ δὲ ἐπληγώθη
καιρίως. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ Πασᾶς προσκαλεῖ τὸν αὐ-
τουργὸν τοῦ κακουργήματος. Εἰς μάτην οἱ παρε-
στῶτες ἐπίσημοι Τούρκοι ζητοῦσι νὰ τὸν καταπραύ-
νωσιν. Ὁ Πασᾶς τὸν ἐρόνευσε μὲ τὸ Χατζάριόν του,
λέγων εἰς αὐτοὺς, ὅτι προτιμᾷ τὴν ζωὴν ἑνὸς Ὑ-
δραίου ἀπὸ δέκα Τούρκων.

Οἱ Ὑδραῖοι κατεῖχον τοιαύτην θέσιν ἐν τῷ Ὀθω-
μανικῷ Στόλῳ καὶ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς Ναυάρ-
χοις, ὅποیان οἱ Ἑλβετοὶ παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Γαλ-
λίας. Οὗτοι μὲν μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789
ἔκεινοι δὲ μέχρι τοῦ 1821. Πλὴν αἱ ἀρρομαὶ ἤσαν
πάντη διάρροοι. Οἱ Ὑδραῖοι πάντοτε ἐθεώρουν τοὺς
τυράννους τῆς πατρίδος τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔπο-
ψιν καὶ ἂν ὑπηρέτησαν αὐτοὺς πρὸ τοῦ 1821, τοὺς
ἐξημίωναν τάχα ὀλιγώτερον μέχρι τῆς νῦν ἀποκα-
ταστάσεως; Ἡ πρὸ τοῦ 1821 θέσις τῶν Ὑδραίων
ἦτο προσωρινή. Ὅλοι τὸ ἐγνώριζον, ὅπωςδὴποτε
ὁμῶς ἦτον ἀναγκαιοτάτη, καὶ συνετέλεσε πολὺ εἰς
τὴν τύχην τῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ καταστροφεῖς
τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας Βάρβαροι τῆς Σκυ-
θίας ἐγυμνάσθησαν, εἶπε τις, ἐν τῷ Ἱπποδρομείῳ τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω καὶ οἱ πυρποληταί, καὶ
οἱ καταναυμαχῆσαντες τὸν Ὀθωμανικὸν Στόλον,
ἐμελέτησαν τὰ χρέη τῶν ἐν αὐτῷ.

Τὴν ἀποστασίαν τοῦ Πασβάντογλῶς ἠκολούθη-
σεν ἐτέρα, τῶν Βεηδῶν τῆς Αἰγύπτου. Κατὰ τὸ
1797 ὁ Χουσεῖν Πασᾶς ἀπεστάλη κατ' αὐτῶν, καὶ
διετῆς ἀγῶν, ἐν ᾧ οἱ Ὑδραῖοι ὑπὸ τὸν Βούλγαρην
ἐκράτησαν ἀξιόλογον θέσιν, πρὸ πάντων δὲ ὁ διὰ

προδοσίας θάνατος τῶν ἐπιστημοτέρων Βεηδῶν ἐπὶ
τῆς Ναυαρχίδος, ἐν ἣ προσεκληθήσαν νὰ συνοηχο-
λογήσωσιν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ παρευρισκομένου
Ἀγγλου Ναυάρχου Σμιθ, ἤρκεσε διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ
τὴν τάξιν. Τὸ ἀνοσιούργημα ἐπεδόθη εἰς τὴν μέθην,
τῶν Ὑδραίων κωπηλατῶν, καὶ πρὸς ἐξίλειψιν τοῦ
Σμιθ ἐκρεμάσθησαν ἐπὶ τῆς μεγάλης κεραίας αἰ-
χμάλωτοι τινὲς ἐνδεδυμένοι Ὑδραϊστί.

Μετά τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπάνοδον ὁ
Χουσεῖν Πασᾶς ἐπαρουσίασε τὸν Βούλγαρην εἰς τὴν
μητέρα του, (ὅπερ ἦτον μεγίστη τῶν παρὰ τοῖς Ὀ-
θωμανοῖς τιμῶν), παρακαλῶν αὐτὴν νὰ τὸν θεω-
ρῇ, ὡς υἱὸν τῆς, καθὼ σωτῆρα καὶ μέτοχον τῆς ἐυ-
τοῦ δόξης. Τόσον ἐξεθείασε τὰς ἀνδραγαθίας τοῦ
Βούλγαρη εἰς τὸν Σουλτάνον Σελῆμ, ὁ Χουσεῖν Πα-
σᾶς, καὶ εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Σουλτάνου τὴν Ἀσμά
Σουλτάναν καὶ ἰδίαν σύζυγόν του, ὥστε ἡ περιέρ-
γεια νὰ ἴδωσι τὸν τσαυτὰ κατορθώματα πράξαντα,
καὶ δις σώσαντα τὴν ζωὴν τοῦ Ναυάρχου, ἐξηφρά-
νισε τὸν τύπον τὸν ἀπαξιοῦντα νὰ ρίψῃ τοὺς δρῶν-
μοὺς ἐπὶ ὁμοίου πλάσματος, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦτο
Γκιαούρης (ἄπιστος). Ὁ Χουσεῖν Πασᾶς παρήγγ-
ειλε τὸν Βούλγαρην νὰ ἐνδυθῇ μεγαλοπρεπῶς καὶ
νὰ περάσῃ μεθ' ὅλων τῶν Ὑδραίων ἀξιωματικῶν
ὑπὸ τὰ Β. Σερᾶγια. Ἡ Σουλτάννα δὲν διέκρινε
κατ' ἀρχὰς τὸν Βούλγαρην μέχρις οὗ ὁ σύζυγός
τῆς Χουσεῖν Πασᾶς τὸν περιέγραψε πρὸς μεγίστην
ἀπορίαν αὐτῆς λεγούσης· π ὥ ς ἐ κ ε ῖ ν ο ς, τ ὸ ν
« ὁ π ο ῖ ο ν εἶ δ ε ν, ὁ τ ὸ ς ο ν μ ι κ ρ ὸ ς, ὁ
» μ ἦ ἔ χ ω ν μ ἔ γ α σ ῶ μ α, ν ἄ δ ι α π ρ ᾶ ξ η
» τ ο ς α ὗ τ ᾶ κ α τ ὠ ρ ὀ ῶ μ α τ α! » Ὁ Χουσεῖν
Πασᾶς δὲν περιωρίσθη μέχρι τῆς ἀνυψώσεώς του εἰς

μεγάλα ἀξιώματα, ἀλλὰ τὸν κατέστησε καὶ πλούσιον, μέτοχον τῶν θησαυρῶν του, τῷ ἐδωρήσατο τὴν πλησίον τοῦ Πόρου νῆτον Ἀγγίστριον καλουμένην, καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τέλους εἰς Ὑδραν ἀρχιτέκτονα καὶ τοὺς ἀναγκαίους ἐργάτας, ὅπως οἰκοδομήσωσι μεγαλοπρεπὲς εἰς τὸν Βούλγαρην Παλάτιον, δι' ἰδίων αὐτοῦ ἐξόδων. οἱ Τούρκοι διεκρίθησαν πάντοτε διὰ τὴν μεγαλοδορίαν των· τὸ παράδειγμα ὅμως τοῦ Χουσεῖν Πασᾶ δὲν εἶναι κοινόν. Καὶ ἄλλως σημειωτέον, ὅτι ὁ Χουσεῖν Πασᾶς, καταγόμενος ἐκ Χριστιανῶν γονέων, ἦτον ὁπωσοῦν φίλος τοῦ Χριστιανικοῦ Λαοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ναυμάχαι Βούλγαρη καὶ νίκαι κατὰ τῶν Μελιτταίων Πειρατῶν. Καθησύχασις τῆς Μάρης. Ἐξόρτωσις τῆς Πειρατείας. Ἰδιαιτέροι χαρακτήρες τοῦ Βούλγαρη.

Οἱ Μελιτταῖοι ἐμάστιζον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν Μεσόγειον μὲ τρομερὰ κακουργήματα, καταστρέφαντες τὴν πίστιν καὶ τὸ ἐμπόριον κατὰ τὸ Ἑλληνικόν Ἀρχιπέλαγος ἐνεκα τῆς φανατικῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐπιθέσεως. Ἡ Ὀθωμανικὴ Πύλη ἐξέδιδε διαταγὰς ἐπὶ διαταγῶν, ἀλλ' ἡ ἀδράκεια τῆς καταδιώξεως τῶν Μοιράρχων τοῦ Ὀθωμανικοῦ Στολίσκου δὲν ἔφερεν ἀποτελέσματα εὐνοϊκά. Οἱ Μανιάται ἀφ' ἐτέρου διὰ τῶν πολιτικῶν ἐρίδων των ἔθεττον εἰς ἀνησυχίαν τὴν Πελοπόννησον, ὥστε ἡ ἀνάγκη συστηματικῆς τιμωρίας ἐπιθέσεως κατὰ τῆς ἀταξίας ἦτον ἀναπόφευκτος. Ὁ Γουτξέρβεης προ-

χειρίζεται Μοίραρχος καὶ ὁ Βούλγαρης Ὑπομοίραρχος, ὁ πρῶτος μὲ τρεῖς Κορβέττας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας διευθύνεται κατὰ τῆς Μάνης, καὶ ὁ δεύτερος κατὰ τῶν πειρατῶν τῶ 1801 μετὰ μιᾶς Κορβέττας εἰκοσιτεσσάρων κανονίων, ἐχούσης πλήρωμα ἐκλεκτοὺς Ὑδραίους. Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χουσεῖν Πασῆς μετὰ τοῦ στόλου τοῦ ἐξῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς περιοδείαν τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐρρίψε τὰς ἀγκύρας του εἰς Σμύρνην.

Ἐξωθεν τῶν Ἡλιοδρομίων περιπλέων, νῆσον τινὰ τῶν Βορείων Σποράδων, παρακειμένην τῇ Σχοπέλῳ, ὁ Βούλγαβρης ἀπήντησε κατὰ πρῶτον πειρατικὸν πλοῖον τῆς Μελίττης, τοῦ ὁποῖου ὁ Διευθυντὴς ἔχων πλήρωμα ἑκατὸν εἰκοσὶ ἀτόμων, καὶ νομίζων τὴν Κορβέτταν διοικουμένην ὑπὸ Τούρκων, ἠτοιμάσθη πρὸς ἀντίστασιν. Οἱ πειραταὶ προσεβλήθησαν σφοδρῶς, καὶ ἐντὸς τριῶν ὥρων ἐβυθίσθησαν, μόλις σωθέντες ἐκ φιλανθρωπίας τοῦ Βούλγαρη διὰ τῶν λέμβων κατὰ τὸ ἐν τρίτον αἰχμάλωτοι.

Μετὰ δύο ἡμέρας περὶ τὴν 6 ὥραν Μ. Μ. ἀπήντησεν ἕτερον πειρατικόν, τὸ ὁποῖον ὠφελθὲν ἐκ τοῦ ἐπελθόντος σκότους τῆς νυκτὸς ἐσώθη διὰ τῆς φυγῆς. Ἀναζητῶν τὴν μάχην, ὥς τὸ δένδρον ὁ κερκυνὸς, μαυθάνει μετ' ὀλίγον, ὅτι ὁ διαβόητος πειρατὴς Ἀνδρέας Τζακῶνης, ἐνέσπειρε τρόμον εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ παράλια, μ' ὅλην τὴν ἐκεῖσε παρουσίαν τῶν τριῶν Β. πλοίων τοῦ Ἰντζέρβεη, ἀνακαλύπτει μακρόθεν τὸν πειρατὴν καὶ τὸν καταδιώκει μετ' ἐπιμονῆς, ἀλλ' ἡ φήμη προπορεύεται τῶν σχεδίων του. Ὁ πειρατὴς καταλαμβάνεται ὑπὸ πανικοῦ φόβου καὶ ἐγκυταλείπει τὸ πλοῖόν του· σώζεται μετὰ τοῦ πληρώματος εἰς τὰ ὄρη τῆς Μάνης.

Ἡ προδοσία, ὅμως τὸν προλαμβάνει, καὶ μετ' ὀλί-
 γας ἡμέρας τὸν παραδίδει δέσμιον εἰς χεῖρας τοῦ
 Βούλγαρος, ὅστις ἀφ' ἑτέρου εὕρισκει τὰ πράγματα
 τῆς Μάνης μᾶλλον περιπλεγμένα. Δύω φατρίαὶ εἶ-
 χον σχηματισθῇ ἐκεῖ, ἡ μὲν ὑποστηρίζουσιν τὸν Μου-
 στάκαν, ἡ δὲ τὸν Τζανετάκην, διὰ τὴν τοπικὴν ἐξου-
 σίαν, χωρὶς ἡ παρουσία τοῦ Ἰντζέρβεη νὰ φέρῃ
 πέρας εἰς τὴν ἀναρχίαν. Ὁ Βούλγαρος σκέπτεται
 καὶ ἀποφασίζει, κοινοποιεῖ τὸ σχέδιόν του εἰς τὸν
 Μοίραρχον, ὅστις τὸ ἀποδέχεται, καὶ ὑποστηρίζει
 τὸν Τζανετάκην διὰ τῆς ἐξόδου ὅλων τῶν πληρω-
 μάτων τῶν Β. πλοίων εἰς τὴν ξηράν. Ἡ ἐναντία
 μερὶς κατετροπώθη παρευθὺς καὶ ἡ τάξις ἐπῆλθεν
 ἀνευ ἀναβολῆς.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας, κατ' ἀνω-
 τέραν διαταγὴν ὁ μὲν Ἰντζέρβεης ἠνώθη μετὸν στό-
 λον ἐν Σμύρνῃ, ὁ δὲ Βούλγαρος ἐξηκολούθησε τῆς
 πειρατείας τὴν καταδίωξιν. Ὁ Ἥλιος εἶχε τρίς
 ἤδη ἐπικυλάσει τὴν μονότονον πορείαν του, ὅτε
 πλησίον τῆς νήσου Γαύδου ἀπαντᾷ πειρατικὸν πλοῖον
 μετ' ἑκάτον ἐξδομήκοντα ἄνδρας. Ματαίως ἠθέλησεν
 αὐτὸ νὰ φύγῃ. Ὁ Βούλγαρος τὸ προσκαλεῖ διὰ τὴν
 ἐπίσκεψιν, καὶ ἀπειθοῦντι πέμπει αὐτῷ χάλαζαν σφαι-
 ρῶν καταστρεπτικῶν. Ἡ μάχη καταντᾷ ἐκ τῆς ἀ-
 πελπισίας τῶν πειρατῶν πεισματώδης εἰς ἄκρον,
 ἀλλὰ μετὰ ἐπτάωρον μάχην τὸ πλοῖον ἐκυριεύθη ἐξ
 ἐφόδου. Ὁ πλοίαρχος ἐφρονεύθη μετὰ ὀγδοήκοντα
 ναυτῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ἠχμαλωτίσθησαν, μεταξύ τῶν
 ὁποίων ἦσαν ἐξ Ἀγγλοὶ καὶ ἰτέσσοι, Ἰσπανοὶ πύ-
 ροβολισταί, καὶ αἰχμάλωτοι ἐξ Ἑλλήνων, δεκαεὶς
 Τοῦρκοι, καὶ τρίακοντα ἐξ Ὀθωμανίδες, καὶ πολυά-
 ριθα καὶ πλούσια λάφυρα. Ἀκολουθῶς τὸ πειρα-

τικὸν ἐδέθη ὀπισθεν τῆς Κορθέττας, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων παρεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη εἰς τὸν Καπετὰν Πασᾶν, διαμένοντα τότε εἰς Μιτυλήνην. Ἐκεῖ ἔμειναν σύμφωνοι οἱ δύο οὗτοι ἔξοχοι ἄνδρες. Ὁ Καπετὰν Πασᾶς ἀππῆκτησε τὴν ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐξάλειψιν τῆς πειρατείας, καὶ ὁ Βούλγαρης τὸ ὑπεσχέθη, καὶ ἀμέσως ἐξέπλευσε διευθυνθεὶς πρὸς τὸ Κρητικὸν Πέλαγος.

Ἀπέναντι τῆς νήσου Γαύδου ἀπαντήσας ἐμπορικὸν Ἰσπανικὸν πλοῖον, προσερχόμενον ἐξ Ἰόπης (Γιάφας) μὲ τριακοσίους προσκυνητὰς τοῦ Ἀγίου Τάφου, πληροφορεῖται παρ' αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὰ παράλια τῆς Αἰγύπτου παρέπλεον δύο πειρατικά. Ἄνευ ἀναβολῆς ἡ πρῶρά του στρέφεται πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τοσαύτη ἦτον ἡ θρασυτήτης τῶν πειρατῶν, ὥστε ἀπέναντι τῶν αἰγιαλῶν τῆς Ἀλεξάνδρείας ἔσυρον δύο λαφυραγωγηθέντα πλοῖα ἐμπορικὰ, ἔχοντα φορτίον τὸ μὲν ἐν ἄλας, τὸ δὲ ἄλλο ὀρύζιον. Οἱ πειραταὶ ἐνόησαν τὸν προφανῆ κίνδυνον, καὶ ἐγκαταλείψαντες τὴν λεῖαν των, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Μόλις περὶ τὴν Δύσιν τοῦ Ἡλίου κατῴρθωσεν ὁ Βούλγαρης νὰ θέσῃ τὰ πειρατικά ὑπὸ τοὺς κεραυνοὺς τῶν κανονικῶν του, τὸ μὲν ἠλῶθη ἐξ ἐφόδου, τὸ δὲ, ὠφεληθὲν ἐκ τῆς συμπλοκῆς, ἔγιγαν ἄφαντον.

Τὴν ἐπιούσαν μανθάνει ὁ Βούλγαρης, ὅτι οἱ σωθέντες πειραταὶ κατέφυγον εἰς τὰ παράλια τῆς Φοινίκης, ἀλλ' ἐν ᾧ σπεύδει νὰ τοὺς προφθάσῃ, ἀπαντᾷ ἔξωθεν τῆς Ἰόπης τὸν διαβόητον διὰ τὰς κακουργίας του ἀρχipeiraτήν Μικέλην ἐκ Μελίττης, τὸν ὁποῖον πλησιάσας καὶ μὴ γνωρίσας διὰ τὸ ἐπερχόμενον σκότος τῆς νυκτός, προσεκάλεσε διὰ κανο-

νίου νὰ σταθῇ πρὸς ἐπίσκεψιν. Ἦσαν ἀρκετὰ πλησίον ὥστε νὰ γνωρίσῃ πειρατικὸς ὀφθαλμὸς τὸν ἐμποιοῦντα αὐτῷ τρόμον. Σάλπιγξ ἀπεκρίθη ἐκ τοῦ ὑπόπτου πλοίου, ὅτι ἔνεκα τῆς νυκτὸς εἶναι πρόθυμος τὴν πρωίαν νὰ ἐπιδείξῃ τὰ ἔγγραφα του, καὶ τοῦτο τέχνασμα πρὸς δραπετεύσιν. Ἀλλ' ὁ Βούλγαρης ἐνόησεν τὸν σκοπὸν του, καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἡ Κορβέττα του ἤρχισε νὰ ἐκπέμπῃ φλόγας κεραυνοφόρους. Πᾶσα ἀντίστασις ἦτο ματαία. Τὸ πειρατικὸν ἐγκατελείφθη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Βούλγαρη, καὶ τὸ πλήρωμά του ἐσώθη διὰ τῶν λέμβων εἰς τὰ ὄρη τῆς Βηρετοῦ.

Σύλλαβὸν ὁ Βούλγαρης τὸ πειρατικόν, καὶ περιπλέων τὰ παράλια τῆς Τύρου, ἤκουσε μακρόθεν συνεχεῖς κανονοβολισμούς. Ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν, σπεύδει εἰς τὰ μέρη, ὅθεν ἐξήρχοντο, καὶ μετ' ὀλίγον βλέπει κορβέτταν Τουρκικὴν, ἀνήκουσαν εἰς τὸν Βέην τῆς Ῥόδου, καταναυμαχωμένην ὑπὸ πειρατικοῦ. Ἐφθασεν εἰς κρίσιμον περίστασιν ὁ Βούλγαρης, διότι μετ' οὐ πολὺ δὲν θὰ ἦτο πλέον καιρὸς. Ἐπιπίπτει κατὰ τῶν πειρατῶν, οἵτινες ὑπερασπίσθησαν μανιωδῶς τὴν σημαίαν τῆς Μελίττης, πλὴν μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσι διακόσιοι τεσσαράκοντα Μελιτταῖοι, τοὺς ὁποίους κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν παρέδωκε πάλιν ὁ Βούλγαρης εἰς τὸν Βέην τῆς Ῥόδου.

Τὰ κατορθώματα τοῦ ἀξιολόγου τούτου ναυτικοῦ ἐκαθάρισαν τὴν ναυτιλίαν ἀπὸ τοῦς οἰκτροτέρους κινδύνους τῆς. Ἡ προθεσμία τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν δὲν εἶχεν εἰσέτι παρέλθει, ὅτε ὁ Βούλγαρης ἐπέστρεψεν εἰς Σμύρνην καὶ παρέδωκεν εἰς τὸν Καπετᾶν Παισῶν ἐνδεκα πλοῖα καὶ ἑπταχοσίους δεκα-

πέντε αἰχμαλώτους, ὅστις ἐκφράσας αὐτῷ ἀπείρους
 εὐγνωμοσύνας, τῷ ἐχάρισε τρία πλοῖα ἐκ τῶν κυ-
 ριευθέντων, "Ἐκτοτε ὁ εὐτυχὴς οὗτος ἄνθρωπος ἡ-
 ξιώθη λαμπρᾶς καὶ ἐκτάκτου φήμης, ὡς ὁ μεγαλήτε-
 ρος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας πολεμιστῆς. Πολλά-
 κισ τῷ ἔλεγεν ὁ Χουσεῖν Πασᾶς, «Γί ν ο υ Τ ο ὕ ρ-
 » κ ο ς καὶ ὁ ἀ ν α β ῆ ῃ ς π ο λ ὕ ὕ ψ η λ ᾶ . »
 » Τ ὸ ἀ ξ ί ω μ ᾶ μ ο υ εἶ ν α ι μ ι κ ρ ὸ ν δι ᾶ
 Σ έ . » Ἀλλ' ὁ πρῶτον ῥέπων πρὸς τὰς εὐκόλους
 τῆς διαφθορᾶς ὁδοὺς Βούλγαρης, σήμερον ἐσχέ-
 πετο οὕτως. «Ἐ γ ε ι ν α ἀ ν ῆ ρ, ἔ χ ω π ε π ο ῖ-
 » θ η σ ι ν εἰ ς τ ῆ ν θ ρ η σ κ εῖ α ν μ ο υ ; Ν α ῖ !
 » Λ ο ι π ὸ ν ἀ ρ κ ε τ ᾶ ἡ με τ ᾶ τ ὠ ν ἐ ξ ὀ-
 » χ ω ν ἀ ν δ ρ ὶ ν τ ῆ ς Κ ω ν σ τ α ν τ ι ν ο υ-
 » π ὄ λ ε ω ς σ υ ν α ν α σ τ ρ ο φ ῆ μ Ί ὦ φ έ-
 » λ η σ ε ν ᾶ ς ἐ μ μ εῖ ν ω μ ε ν εἰ ς τ ῆ ν δ ο υ-
 » λ εῖ α ν, δι ὅ τ ι ἐ ν α ὑ τ ῇ ἔ χ ω μ ε ν τ ῆ ν
 » θ ρ η σ κ εῖ α ν καὶ τ ῆ ν πα τ ρ ῖ δ α . »

Εἶχε τόσον γενναίαν καὶ τιμίαν ψυχὴν, ὥστε ὅταν
 τῷ ἐπρότειναν μετὰ τὴν ὑψωτὴν τοῦ νὰ διαλύσῃ τοὺς
 μετὰ τινος πτωχῆς νέας ἀρραβωνίας του, ἐσχυθρώ-
 πασεν. Ἐνὰ μόνον εἶχε λόγον. Εἶχεν ἐχθρούς; Ἦτον
 ἐπικεικός. Εἶχε δύναμιν; Δὲν τὴν κατεχράσθη ποτέ.
 Ἀφιλοκερδὴς καὶ μεγαλόδωρος. Ἡ περιουσία του
 ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀδίκως πάσχοντας. Ἡ σύττασίς
 του καὶ εἰς Ἑλλήνας καὶ εἰς Τούρκους, ἀδιακρίτως
 ἔδιδε τῆς ἐπιβρόχης τὰ δείγματα, τὰ ὅποια καὶ μετὰ
 τὴν ἐκ τοῦ Στόλου ἀπομάκρυνσίν του, ὡς ἐκ τῆς
 πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τῶν κατὰ καιροὺς Καπετάν Πα-
 σάδων, ἦσαν συνήθη, καὶ ἔσωσε πολλοὺς ἐκ τοῦ
 θανάτου. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ Βούλγαρης ἦτον ἐκ τῶν
 παραδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες δὲν φαίνονται

συνεχῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐλθωμεν ἤδη ἐπὶ τὰ ἀφορῶντα τὴν πολιτείαν τοῦ ἀνδρὸς, ἥτις ἐστὶ τὸ οὐσιωδέστερον μέρος τῆς παρούσης πραγματείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV.

Διοικήσεις τοῦ Βούλγαρη. Θάνατος τοῦ Μαυροπαίδου. Ἐνταξία Ὑδρας. Διορισμοὶ ὑπαλλήλων. Δημέσιοι ἀγῶνις. Θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βούλγαρη Θεῶδ. Μέξης. Τιμωρία ΣΤ. Γκιούστου.

Ἡ ἀριξία τοῦ Βούλγαρη εἰς Ὑδραν, ἐμφυχώτασα τοὺς φιλησύχους πολίτας, κατέστησε τὴν ἡμέραν αὐτῆς ἡμέραν εὐφροσύνης. Πανταχόθεν συνέβρεον νὰ τὸν ἴδωσι καὶ νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐκ τοῦ προσώπου τοὺς σκοποὺς του, καὶ κατὰ πόσον ἡ σωτηρία τῆς Ὑδρας ἦτον ἐνσαρκωμένη ἐν τῷ Βούλγαρη, ὅλοι θύμιναν εὐχαριστημένοι. Αὐτὸς γνωρίζων ἐκ πείρας, ὅτι ἡ σύμπνοια τῶν ἰσχυροτέρων ἐνὸς τόπου ἀντικαθιστᾷ ὁπωσοῦν ἐπιτυχῶς τὴν ἐλλείπουσαν τοῦ λαοῦ, ὅταν πρόκηται περὶ τυραννίας μηδὲν ἱερὸν ἐχούσης, συνεχάλετε συνέλευσιν τῶν προκρίτων καὶ πλοιαρχῶν, πρὶν ἢ ἀναδεχθῇ τὰ χρέη τοῦ Διοικητοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκθέσας συντόμως τὴν μέλλουσαν πολιτικὴν πορείαν του, ἀπέτεινεν ἐξαίφνης τὴν ἐρώτησιν ἂν πρέπη ἡ Ὑδρα νὰ καθυποβληθῇ εἰς τάξιν, ἐξ ἧς μόνης ἐξαρτᾶται ἡ πρόοδός της. Συνετάχθη ἀμέσως πρωτόκολον, ὅλοι συνεφώνησαν, καὶ ἔκτοτε ὁ Βούλγαρης ἔχων τὴν πραγματικὴν ἰσχὺν τοῦ Κα-

πασάν Ηκσῃ καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ τύπου, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν σχεδίων του.

Αὐθημερὸν ἐκήρυξε δι' ἐγκυκλίου ἀμνηστείαν τῶν παρελθόντων ἀμαρτημάτων καὶ κατόπιν ἐσύστησε πολιτοφυλακὴν ἐξ ἑκατὸν πενήκοντα ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν τῆς μέσης τάξεως. Ἀπαγορεύσας τὸν ἐν καιρῷ εἰρήνης φανερόν ἢ κρυφόν ὄπλισμόν, καὶ τὸν πυροβολισμόν τῆς νυκτός, τὴν ἐκτὸς κατεπειγούσης ἀνάγκης (ὅτι ἀπηρεῖτο φανάρι), ἐξοδὸν ἐκ τῆς οἰκίας μετα τὴν ἐννάτην ὥραν Μ. Μ. προσδιορίσας μέχρι τῆς αὐτῆς ὥρας τὴν διάρκειαν τῶν κέντρων πάσης ἀτάξιας καπηλείων, ἐπέτυχεν εἰς τὰς σκέψεις του, θεωρήσας εὐλόγως πρώτης εὐκαιρίας τὴν ἄστυνομικὴν ἐνέργειαν. Ἡ πολιτοφυλακὴ καθεῖξε διάφορους σταθμοὺς εἰς ὅλα τὰ ἀπόκεντρα μέρη τῆς πόλεως. Ἡ εὐταξία ἐπῆλθε καὶ ἐξωτερικὴ τις μόρφωσις ἤρχισε νὰ φαίνεται ἐν Ἰόρῳ. Φανοὶ ἐτέθησαν εἰς διάφορα μέρη, καὶ πᾶν κατὰστημα ἐμπορικὸν εἶχε τοιοῦτον ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Εἶναι παρατηρημένον, ὅτι ἡ προτέρα ζωὴ, διὰ τὰ συμμορφωθῆ μετὰ τὰς παρούσας περιστάσεις, εἶναι δύσκολον καὶ πολλακίς ἀφηνιᾷ. Οἱ βεβαίως εὐάριθμοι πρώην Παληκκράδες, ἐξανέστησαν κατὰ τῶν διατάξεων τούτων. Ἦθελον ἰδιαιταίραν, οὕτως εἰπεῖν, δικαιοδοσίαν, καὶ ἠπεῖθον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐπεριόμεινοι παληκαρίαν. Ὁ Βούλγαρος ἐγνώριζε πᾶν ὅτι συνέβαιεν εἰς τὴν πόλιν. Τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Δημήτριος Μαυροπαίδης, ὁ θρασύτερος τῶν μαχαιράδων μετὰ δύο ἄλλων συντρόφων του, παρεβίασε τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις, περιερχόμενος ἐν κραυγῇ τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως ὀπλισμένος. Ἡ ἰσχὺς εἶπε τις, εἶχε κακὸς σύμβουλος, καὶ ἡ βία δύσκολον

μέσον, εἰς ἄλλην ὁμῶς περίστασιν. Ὁ Βούλγαρης ἐράνη ἤπιος εἰς τὴν πρώτην ταύτην πράξιν, ἐν ὑποτροπῇ ὁμῶς διέταξε τὴν πολιτοφυλακὴν νὰ τοὺς συλλάβωσιν. Ἡ ὑποτροπὴ ἐγένετο τὴν ἐπομένην νύκτα. Ἐγένετο περιπλέον καὶ ἀντίστασις αὐτοῦ, καὶ ἀπόπειρα τῶν συγγενῶν του πρὸς ἀποφυλάκισιν τοῦ ἐνόχου. Ἀλλ' οἱ πολιτοφύλακες καὶ τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐρύλαξαν ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ διεσχόρπισαν.

Ὁ Βούλγαρης ἔχων ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ ἐκτεταμένην δικαιοδοσίαν ἀπὸ τὸν Καπετὰν Πασᾶν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ἐνόχων, ὑπέστη καρτερικῶς τὴν πάλιν τῆς εὐσπλαγχνίας του κατὰ τοῦ πατριωτισμοῦ του, καὶ οὐδόλως εἰς ἡτυχίαν καὶ γαλάνην νοὸς ἦτο τὴν νύκτα ταύτην· ἀλλ' ἐπὶ τέλους φοβούμενος μήπως ἡ ἀτιμωρησία ἤθελε τοὺς καταστήτει θρασυτέρους, ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀταξίαν εἰς τὸ πρῶτόν της κίνημα, καὶ οὕτως ἐπεκράτησεν ἡ σκέψις περὶ τῆς χρησιμότητος φρικτοῦ τινὸς παραδείγματος. Ὁ Μαυροπαίδης κατεδικάσθη εἰς πενταχοσίας μαστιγώσεις καθ' ἐκάστην μέχρὶ θανάτου, μέτρον ὅχι τόσον σύμφωνον μὲ τὸν αἰῶνά του, πλέον ἀναγκαῖον ὥς πρὸς τὴν περίστασιν ἐκείνην.

Ἀπὸ πρωίας ὁ Βούλγαρης ἀπελθὼν εἰς τὸ Διοικητήριον, διέταξε νὰ φέρωσιν ὑπὸ τὴν πλατείαν αὐτοῦ τὸν κατάδικον, καὶ ἐκτελέσωσι δύο πολιτοφύλακες τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ποινῆς ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ὑσταμένου ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ Διοικητηρίου, καὶ μετροῦντος τὸν ἀριθμὸν τῶν μαστιγώσεων διὰ τοῦ κομβολογίου του. Μετὰ τὸ τέλος τῆς πράξεως, ἥτις ἐξέπληξεν ἅπαντας τοὺς θεα-

τὰς' διὰ τὴν μετ' ἀταραξίας ἀναλγησίαν τοῦ μεμα-
 στιγωμένου μέχρις αἵματος, ὥς νὰ ἐμαστιζέτο ἄλ-
 λος τις, ὁ Μυροπαίδης ἀπήχθη εἰς τὸ δεσμοτή-
 ριον, καὶ ἐτέθη ἐπ' ὀλίγον ἐντὸς κάδου ἄλμης, (τὸ
 σύνθηδες φάρμακον εἰς τὰ τραύματα τῶν μαστιγώ-
 σεων.) Ἀλλ' ἡ μαστίγωσις ἐξηκολούθησε καὶ τὰς
 δύο ἐπομένας ἡμέρας. Διαρκούτης τῆς τρίτης καὶ
 τελευταίας μαστιγώσεως, διεδόθη ἐν ἀκαρεῖ διὰ τοῦ
 κανονοβολισμοῦ τῶν πλοίων ἡ εἰδησις, ἣν ὁ ἀγγε-
 λιοφόρος ἔφερεν εἰς τὸν Βούλγαρην, περὶ τοῦ τοκε-
 τοῦ τῆς συζύγου του. Ὁ Μυροπαίδης τότε πρῶτην
 φορὰν παρεκάλεσε τὸν Βούλγαρην μὲ ἀσθενῆ φω-
 νήν, ὅστις συνεκινήθη μὲν, συλλογισθεὶς ὅμως ἀμέ-
 σως τὸ χρήσιμον τοιούτου δράμματος, ἔνευσεν εἰς
 τοὺς ἐκτελεστάς νὰ ταχύνωσι τὸν θάνατόν του.
 Τὸ σῶμα τοῦ καταδίκου ἠρωτριώθη καὶ ἔγινε μία
 πληγὴ, μετεφέρθη εἰς τὸ δεσμοτήριον, ὅπου ἐκ-
 πληρώσας τὰ τελευταῖα χριστιανικὰ καθήκοντα, ἀ-
 φοῦ ἐζήτησε τὴν συγχώρησιν τῶν συμπολιτῶν του,
 τοῖς εἶπε τὰ ἑξῆς, « ἐ γ ὼ ἄ ξ ι α ὦ ν ἔ π ρ α ξ α,
 » ἀ π ῆ λ α υ σ α, σ ε ῖ ς δ ἔ σ ω φ ρ ο ν ι σ θ ε ῖ-
 » τε διὰ τοῦ παραδείγματός μου. »
 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέπνευσε, καὶ ἡ κηδεῖα του
 ἐγένετο δαπάνη τοῦ Βούλγαρη, ὅστις διετήρησε
 κακὰς περὶ τούτου ἀναμνήσεις. Καὶ ὅταν μετ' ὀλί-
 γας ἡμέρας εἶδε τὸν τάφον του, ἐδάκρισε, λέγων
 εἰς τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν μυστικὸν σύμβουλόν του
 Δ. Κριεζῆν, μ ἐ π ύ π τ ε ι τ ὸ σ υ ν ε ἰ δ ὸ ς διὰ
 τ ὸ ν θ ἄ ν α τ ο ν τοῦ τ ο υ. Ὁ Κριεζῆς τὸν ἐδι-
 καιολόγησεν εἰπὼν, ὅτι διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔσω-
 σε μίαν πόλιν. Ἀλλ' ὁ Μυροπαίδης ἦτον ἐκ τῶν
 γενναιοτέρων παλληκαράδων τῆς Ὑδρας, καὶ ἡ πε-

ρίστας αὐτὴ ἐβάρυνε τὸ ἔγκλημα τῆς νέας ἐξουσίας. Ἐὰν δὲν ἦτον ἔγκλημα, ἦτον ὁμῶς ὑπερβολὴ δικαιοσύνης καὶ προφυλάξεως. Εἴτε ἐξ' ἀποκλειστικῆς ἀρσιώσεως εἰς τὴν τάξιν, εἴτε ἐκ τῆς ζωηρότητος τῆς τάξεώς του, ἦτον αὐστηρότατος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του ὁ Βούλγαρης. Τὸ ἴδιον ἀδελφόν του, διότι, εὐθυμῶν εἰς τὸν πλοῦτον του μετὰ τῶν φίλων του, παρεβίασε τὴν ἀστυνὸν μικρὴν διάταξιν, κανονοβολήσας διὰ νυκτός, προσεκάλεσεν εἰς τὸ Διοικητήριον, καὶ ἐναντίον τῶν παρακλήσεων τῶν παρισταμένων Προκρίτων τὸν ἐπέπληξεν αὐστηρότατα, τύπτων αὐτὸν μὲ τὴν καπνοσύριγγά του, ἐνώπιον τῶν συναχθέντων πολιτῶν. Βίαιον ὀλίγον μέτρον, ἀλλ' οὕτως ἐσκέπτετο ὁ ἔχων τὴν ἰσχύν.

Οὕτως ὁ παλληκαρισμὸς συνεστάλη, καὶ οἱ μαχαιροβγάλται διελύθησαν. Δύο μὲν ἐκ τῶν κορυφαίων ἀπόκησαν ἑκτοτε εἰς Ἀμερικὴν, καὶ ἄλλοι τινὲς ἀλλαχόσε, ἐνθα ἔγιναν ὑπέρπλουτοι· οἱ δὲ λοιποὶ ὑπετάγησαν εἰς τὴν τάξιν, καὶ τὰ πράγματα τῆς Ὑδρας ἔλαβον ἤδη ἄλλην ὁδὸν καὶ ἡσυχίαν. Ἡ τοσοῦτον ἀναγκαία διὰ τὰς ἰδιωτικὰς προόδους εὐταξία, ἀπεκατέστη ἐντελῶς ὑπὸ τὴν σιδηρὰν χεῖρα τοῦ Διοικητοῦ. Ἡ ἄγρυπνος προσοχή του ἦτο παραδειγματική. Περιήρχετο, μετρημεισμένος νύκτωρ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, παρατηρῶν τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν του. Διαβαίνων ποτὲ ἐκ τῆς Κιόφρας (θέσεως τινὸς τῆς πόλεως), καὶ ἰδὼν τὴν ἐκεῖ φυλακὴν ἄγρυπνον, διευθύνθη εἰς ἄλλην τὰ Καλὰ Πηγὰδια, ὅπου μὴν ἀπαντήσας εἰς τὴν τρίτην ἐρώτησιν τοῦ σκοποῦ (τίς εἶ;) κατὰ τὴν παραγγελίαν του, παρ' ὀλίγον νὰ πληρώσῃ ἀκριβῶς τὴν πε-